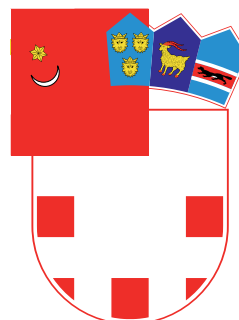

Nowoczesne rozwiązania w miejskim transporcie publicznym w państwach Inicjatywy Trójmorza

Chorwacja

Charakterystyka państwa

Chorwacja - państwo o powierzchni 56 594 km², leżące na pograniczu Europy Środkowej i Europy Południowej, nad Morzem Adriatyckim. Od południa graniczy z Bośnią i Hercegowiną oraz Czarnogórą, od wschodu z Serbią, a od północy z Węgrami i Słowenią. Od 1 lipca 2013 r. należy do Unii Europejskiej jako 28. członek Wspólnoty. Liczba mieszkańców Chorwacji w 2020 r. wynosiła 4 107 000 osób.¹

Republika Chorwacji jest jednym z najmłodszych państw europejskich. Jej konstytucja została uchwalona 22 grudnia 1990 r., a uznana została za samodzielne państwo przez międzynarodową wspólnotę 15 stycznia 1992 r. Kraj, w którym

¹ <https://www.populationof.net/pl/croatia/> (dostęp: 12.07.2021)

funkcjonuje 18-związkowy system partyjny, podzielony jest administracyjnie na 20 województw (okręgów). Głową państwa jest prezydent, wybierany w wyborach powszechnych na 5 lat, z prawem powoływania rządu oraz premiera.

Chorwacki model demokracji parlamentarnej opiera się na podziale władzy. Władza ustawodawcza należy do jednoizbowego parlamentu - Zgromadzenia Chorwackiego (*Saboru*) - złożonego z różnej liczby członków (w zależności od ilości głosujących), wahającej się od 100 do 160 deputowanych. Sabor działa na zasadzie sesyjności. Władzę wykonawczą w Chorwacji sprawuje rząd z premierem na czele.

Do największych chorwackich miast zaliczyć można między innymi:

- Zagrzeb - stolica i największe miasto liczące ok. 804 tys. mieszkańców, a zarazem samodzielny okręg administracyjny. Stanowi administracyjne, gospodarcze, kulturalne, komunikacyjne i naukowe centrum Chorwacji. Ze względu na swoje położenie i kulturę Zagrzeb zaliczany jest do miast Europy Środkowej.
- Split – miejscowość położona na niewielkim półwyspie w Dalmacji, nad Morzem Adriatyckim. Jest drugim co do wielkości miastem kraju pod względem liczby mieszkańców. W 2011 r. miasto liczyło 167 121 mieszkańców.
- Rijeka - miasto w północno-zachodniej Chorwacji, położone nad Zatoką Rijecką Morza Adriatyckiego, na wzgórzach u podnóża masywu Risnjak. W 2011 r. liczyło 128 735 mieszkańców.
- Osijek - miasto we wschodniej Chorwacji, usytuowane w historycznej krainie Sławonii, nad rzeką Drawą. W 2011 r. liczyło 84 104 mieszkańców.
- Zadar – położone w Dalmacji, nad Morzem Adriatyckim. W 2011 r. liczyło 71 471 mieszkańców.
- Slavonski Brod – miasto we wschodniej Chorwacji, położone nad rzeką Sawa, tuż przy granicy z Bośnią i Hercegowiną. W 2011 r. liczyło 53 531 mieszkańców.
- Pula - położone na południowym skraju półwyspu Istria nad Morzem Adriatyckim. W 2011 r. liczyło 57 460 mieszkańców.²

Przykładowe rozwiązania w publicznym transporcie zbiorowym w Chorwacji

Chorwackie miasto Koprivnica stanowi doskonały przykład na to, że nie tylko metropolie działają na rzecz zmian w systemie komunikacji. To jedno z najmniejszych miast, które kiedykolwiek uczestniczyło, na zasadach partnerstwa, w projekcie demonstracyjnym CIVITAS. Głównym wyzwaniem dla tak małej miejscowości było stworzenie od podstaw systemu transportu publicznego. Z tego też powodu kwestią priorytetową było opracowanie i wdrożenie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Miasta (SUMP), co nastąpiło w lipcu 2015 r. Realizacja projektu CIVITAS DYN@MO okazała się sukcesem, bowiem nowe rozwiązania transportowe objęły swoim zasięgiem całe miasto, a wykorzystanie prywatnych samochodów zmniejszyło się dzięki lepszemu połączeniu centrum z przedmieściami przy pomocy alternatywnych środków transportu. Wprowadzenie w Koprivnicy pojazdów elektrycznych do floty miejskiej stanowiło novum w skali całego kraju, bowiem przed rozpoczęciem projektu tego typu pojazdy w Chorwacji nie były użytkowane. Dzięki rozwiązaniom zastosowanym przez Koprivnicę - lidera w tworzeniu modelu wydajnych systemów transportu – emisja CO₂ została obniżona o 20% w stosunku do konwencjonalnego taboru autobusowego. Projekt przyczynił się do uruchomienia pierwszej linii transportu publicznego w tym mieście wykorzystującej dwa minibusy elektryczne.³

W celu ujednolicenia działań zmierzających do zmiany w systemie transportu wprowadzony został w Koprivnicy Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Miasta (SUMP). Istotną kwestią dla realizacji poszczególnych zadań jest szeroko zakrojona promocja oraz udogodnienia dla mieszkańców, m.in. poprzez zastosowanie karty mobilności dla wszystkich usług transportu publicznego, wprowadzenie systemu informacji o czasie podróży opartego na technologiach informacyjnych

² <https://pl.wikipedia.org/wiki/Chorwacja> (dostęp: 12.07.2021)

³ DYNAMO FinalBrochure, CIVITAS, https://civitas.eu/sites/default/files/dynmo_final_brochure.pdf (dostęp: 08.04.2021)

i komunikacyjnych oraz usług na żądanie. Wprowadzono ponadto plany zarządzania mobilnością dla Administracji Miejskiej i firm będących własnością miasta. Optymalizacja transportu związana z wykorzystaniem przestrzeni, wprowadzenie polityki parkingowej czy stref uspokojonego ruchu to główne działania na rzecz zrównoważonych środków transportu.⁴

Dzięki szeroko zakrojonej akcji promocyjnej stopniowo wzrasta wykorzystywanie pojazdów elektrycznych na poziomie lokalnym i regionalnym, a co za tym idzie również wzrasta liczba dostępnych stacji ładowania na terenie kraju.

W Chorwacji w latach 2014 i 2015 obowiązywały już programy wspierania zakupu pojazdów elektrycznych i hybrydowych. Rząd przeznaczył łącznie 50 mln kun (ok. 6,7 mln euro) na dofinansowanie zakupu 1 428 EV. Ponadto zainwestował 30 mln kun (ok. 4 mln euro) w rozwój infrastruktury.⁵

Wzorem miejscowości, które w sposób formalny porządkują politykę elektromobilności podążają kolejne miasta Chorwacji wprowadzając Plany Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Miasta (SUMP). Dobrym przykładem jest miasto Sisak, gdzie dzięki wdrażaniu SUMP promowane są pojazdy przyjazne środowisku, czyli elektryczne i hybrydowe. Autobusy, które zostały zakupione przez miasto Sisak w 2016 r. będą musiały być wymienione do końca 2030 r., a opracowane przy tej okazji studium wykonalności dla nowych ekologicznych pojazdów umożliwi podjęcie przez władze decyzji o wyborze rodzaju taboru. Pod uwagę zostaną wzięte autobusy CNG, hybrydowe i elektryczne.⁶

Warte podkreślenia są również inne działania władz chorwackich zgodne z międzynarodową polityką redukcji emisji CO₂, zapobiegania zmianom klimatu i ochroną środowiska. Zgodnie z tą ideologią podejmowane są kolejne inicjatywy, m.in. zainstalowana została stacja ładowania pojazdów elektrycznych zasilana energią elektryczną. To pierwsze w Chorwacji przedsięwzięcie zrealizowane zostało w ramach projektu ELEN mobility i stanowi połączenie zasad elektromobilności i odnawialnych źródeł energii. Projekt okazał się na tyle atrakcyjny, że na terenie Chorwacji powstają kolejne stacje tego typu.⁷

Niezwykle istotną kwestią dla społeczeństwa chorwackiego jest również dostęp do alternatywnych dla autobusowej form komunikacji miejskiej. Przykładem jest druga (po Zagrzebiu) sieć rowerów publicznych uruchomiona w miejscowości Szibenik. Władze miasta dążą do zwiększenia możliwości transportowych dostępnych dla mieszkańców, uwzględniając w nich również plany uruchomienia promów elektrycznych, usług taksówkarskich czy rozbudowy infrastruktury rowerowej. Dodatkową zachętą do korzystania z opcji transportu rowerowego jest możliwość korzystania z takiej usługi w innych krajach Europy dzięki ogólnodostępnej aplikacji NextBike. Miasto Szibenik uczestniczy bowiem w projekcie INTERMODAL, finansowanym przez UE, którego celem jest rozwój transportu multimodalnego w miastach Albanii, Chorwacji, Grecji i Włoszech.⁸

Warto podkreślić, że również chorwacka kolej może liczyć na poprawę funkcjonowania. W marcu 2020 r. Komisja Europejska zatwierdziła pakiet inwestycyjny o wartości ponad 1,4 mld euro z funduszy UE dotyczący 14 dużych projektów infrastrukturalnych w 7 państwach członkowskich m.in. Chorwacji. Dzięki temu Chorwacja otrzymała ponad 119 mln euro z Funduszu Spójności na zakup 21 nowych pociągów elektrycznych.⁹

4 Andrew E., The Sustainable Urban Mobility Plan of the City of Koprivnica, ELTIS, <https://www.eltis.org/discover/case-studies/sustainable-urban-mobility-plan-city-koprivnica-0> (dostęp: 08.04.2021)

5 <https://orpa.pl/rzad-chorwacji-bedzie-wspierac-zakup-pojazdow-elektrycznych/> (dostęp: 09.04.2021)

6 https://sisak.hr/wp-content/uploads/2017-02-12_EN_FR_FINAL.pdf (dostęp: 08.04.2021)

7 Zagreb opens solar-powered EV charging station, ELTIS, <https://www.eltis.org/discover/news/zagreb-opens-solar-powered-ev-charging-station-croatia/> (dostęp: 09.04.2021)

8 Second public bicycle network launched in Croatia, ELTIS, <https://www.eltis.org/discover/news/second-public-bicycle-network-launched-croatia> (dostęp: 09.04.2021)

9 https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/newsroom/news/2020/03/17-03-2020-eu-cohesion-policy-invests-over-eur1-4-billion-in-green-projects-in-7-member-states (dostęp: 12.04.2021)